

Ayetlerden ve
Çağdaş Türk Edebiyatından Örneklerle
Edebî Sanatlar

Doç. Dr. Mehmet Bağış

DTA Yayıncılık | DTA Publishing

Yayın No | Publication Number: 77

Kitap Adı: Ayetlerden ve Çağdaş Türk Edebiyatından Örneklerle Edebi Sanatlar
Book Title: Literary Devices Illustrated with Examples
from Qur'anic Verses and Contemporary Turkish Literature

Yazar | Author: Mehmet Bağış | orcid: 0000-0001-6472-9480

Editörler | Editors: Yaşar Acat | orcid: 0000-0002-0928-2716

Abdurrahman Ensari | orcid: 0000000222898806

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book

Yayın Tarihi | Publication Date: Aralık 2025 | December 2025

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13.5 x 21

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 117

ISBN: 978-625-5959-79-9

Atıf Bilgisi | Cite as: Bağış, Mehmet. *Ayetlerden ve Çağdaş Türk Edebiyatından Örneklerle Edebi Sanatlar*, Bursa: DTA Yayıncılık, 2025.

1. Belağat | Balāghah
2. Edebi Sanatlar | Literary Devices
3. Çağdaş Türk Edebiyatı | Contemporary Turkish Literature

Kapak ve Mizanpaj | Cover Design and Layout

Samet TORUN - Ahmet TUNÇDEMİR

Sertifika Numarası | Certificate Number: 74919

Yayıncı | Publisher: DTA Yayıncılık Bilişim Ltd. Şti.

Odunluk Mah. Akademi Cad. Zeno Business Center 2C/28 Nilüfer/Bursa

+90 507 227 1297 | bilgi@dtayayincilik.com.tr | www.dtayayincilik.com.tr

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti.

Sertifika Numarası: 47479

Copyright © Bu Eserin bütün hakları DTA Yayıncılık'a aittir.

Yayınevinin izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Copyright © All rights of this work belong to DTA Publishing.
Without the permission of the publishing company, the whole or
part of the book cannot be printed, published, reproduced or
distributed electronically, mechanically or through photocopying.

Ayetlerden ve
Çağdaş Türk Edebiyatından Örneklerle
Edebî Sanatlar

Doç. Dr. Mehmet Bağış

Bursa 2025

Yazar Hakkında / About the Author

Mehmet Bağış

Mardin'in Ortaköy beldesinde dünyaya gelen Mehmet Bağış, ilk öğrenimine kendi köyünde başlamış; ilkokulu Ortaköy İlkokulunda, ortaokul ve lise eğitimini Mardin İmam Hatip Lisesinde tamamlamıştır. 2001 yılında başladığı lisans eğitimini 2005'te Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde tamamlayan BAĞIŞ, 2011 yılında Atatürk Üniversitesinde yüksek lisans eğitimine başlamış ve "Edebî Sanatların Kur'an-ı Kerim ve Çağdaş Türk Edebiyatı Eserleri Açısından Mukayesesi" başlıklı tezini 2012 yılında başarıyla savunmuştur. 2012 yılında Atatürk Üniversitesinde başladığı doktora eğitimini, "Beydâvî Tefsiri'nin Ulûm'ul-Kur'an ve Tefsir Usûlü Açısından Tahlili" adlı teziyle 2017 yılında tamamlamıştır.

Mehmet Bağış, meslek hayatına, 2007 yılında Mardin Artuklu Müftülüğü bünyesinde İmam-Hatip olarak başlamış, 2010-2013 yılları arasında Erzurum Ömer Nasuhi Bilmen Dini Yüksek İhtisas Merkezinde müftülük–vaizlik ihtisas programına katılmıştır. 2013 yılında Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesine Öğretim Görevlisi olarak atanan Bağış, doktora sonrasında Dr. Öğr. Üyesi unvanıyla görevine devam etmiş; 2022 yılında aynı üniversitede Doçentlik unvanını almıştır. İleri düzeyde Arapça ve orta seviyede İngilizce bilen yazar Mehmet Bağış, evli ve beş çocuk babasıdır. Yazarın çeşitli alanlarda ulusal ve uluslararası birçok akademik yayını bulunmaktadır.

Mehmet Bağış was born in the town of Ortaköy in Mardin. He began his primary education in his own village; completed elementary school at Ortaköy Primary School, and finished his middle and high school education at Mardin İmam Hatip High School. Bağış started his undergraduate studies in 2001 and graduated from the Faculty of Theology at Dicle University in 2005. In the same year, he began his master's studies at Atatürk University and successfully defended his thesis titled "A Comparison of Literary Devices in the Qur'an and Works of Contemporary Turkish Literature" in 2012. Bağış completed his doctoral studies at Atatürk University in 2017 with his dissertation titled "An Analysis of al-Baydâwî's Tafsîr in Terms of Qur'anic Sciences and Principles of Exegesis."

Bağış began his professional career in 2007 as an İmam-Hatip under the Mardin Artuklu Muftiate. Between 2010 and 2013, he participated in the muftiate–preaching specialization program at the Ömer Nasuhi Bilmen Advanced Islamic Studies Center in Erzurum. In 2013, he was appointed as a Lecturer at the Faculty of Theology at Şırnak University, and after earning his doctorate, he continued his position with the title of Assistant Professor. In 2022, he received the title of Associate Professor at the same university. Mehmet Bağış, who is fluent in Arabic and has an intermediate level of English, is married and the father of five children. He has numerous national and international academic publications in various fields.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	VII
--------------	-----

Giriş

1. Belâgat İlmine Genel Bir Bakış	11
1.2. Kelâm ve Mütetekellimin Belâgatı	12
1.2.1. Kelâmın Belâgatı	13
1.2.2. Mütetekellimin Belâgatı	13
1.3. Belâgatın Doğuşu ve Gelişimi	14
1.4. Belâgat İlminin Ortaya Çıkışına Etki Eden Faktörler	18
1.5. Belâgat İlminin Tasnifi	20
1.6. Kur'ân-ı Kerîm'de Belâgat	22
1.7. Çağdaş Türk Edebiyatında Belâgat	25

Birinci Bölüm

BEYÂN AÇISINDAN ÖRNEKLERLE EDEBÎ SANATLAR

1. Beyân	31
1.1. Teşbih	31
1.1.1. Teşbihin Unsurları	32
1.1.2. Teşbihin Çeşitleri	33
1.2. Hakikat ve Mecaz	42
1.3. İstiâre	45
1.3.1. İstiârenin Çeşitleri	46
1.4. Mecaz-ı Mürsel	50
1.4.1. Sebebiyyet-Müsebbebiyyet	51
1.4.2. Külliyyet-Cüz'iyet	52
1.4.3. Mahâlîyyet-Hâllîyyet	54
1.4.4. Kevniyyet-Evveliyet	56
1.5. Mecaz-ı Mürekkeb	58
1.6. Mecaz-ı 'Aklî	59
1.7. Kinâye	61
1.8. Ta'rîz	65

İkinci Bölüm
**BEDÎ' AÇISINDAN ÖRNEKLERLE
EDEBÎ SANATLAR**

1. Bedî'	96
1.1. Lafızla İlgili Süsleme Sanatları.....	70
1.1.1. Cinas.....	70
1.1.2. İktibâs	81
1.1.3. Tazmîn.....	82
1.1.4. Seci'	84
1.1.5. Reddû'l-'Acuz 'Ale's-Sadr.....	87
1.2. Mana ile İlgili Süsleme Sanatları.....	89
1.2.1. Tevriye.....	89
1.2.2. Tıbâk	91
1.2.3. Mükâbele.....	95
1.2.4. Tenâsüb	96
1.2.5. İstidrâk.....	97
1.2.6. Hüsnü't-Ta 'lîl.....	100
1.2.7. Üslûbü'l-Hakîm	102
1.2.8. Leff-ü Neşr.....	103
1.2.9. Tensikü's-Sifât	106
1.2.10. Tecrîd	107
Sonuç	111
Kaynakça.....	113

ÖN SÖZ

Kur'ân-ı Kerîm, insanlığı zulmetten nûra, batıldan hakka yöneltten ve diğer ilahî kitaplardan farklı olarak indiği şekliyle muhafaza edilmiş eşsiz bir kelâmdır. Bu ilâhî rehber, hayat devam ettiği müddetçe, insanlığın bireysel ve toplumsal ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir özelliğe sahiptir. İnsan neyi putlaştırırsa putlaştırсын, ona karşı koyabilecek ve onu etkisiz kılacak bir güçtedir. Bu yönüyle insanlara her iki dünyada da mutluluğa ulaşmanın yolunu göstermiştir.

Kur'ân-ı Kerîm sözün, ifadenin ve şiirin, insanın ferdî ve sosyal hayatında çok büyük bir tesirinin olduğu bir dönemde inmiştir. Bu dönemde insanlar, dile, şiire, edebiyata büyük önem verirlerdi. Öyle ki şiir müsâbakaları düzenlenir, en belîğ ve en güzel şiirler (Muallakât-ı Seb'a) seçilir ve Kâbe'nin duvarına asılırdı. Böyle bir dönemde inen Kur'ân-ı Kerîm, gerek zengin ve çekici mana örgüsü, gerekse diğer beşerî eserlere benzemeyen kendine has üslûbuyla insanları hayrette bırakmış, bir benzerini getirmeleri konusunda onlara meydan okumuştur.

Bunun yanı sıra darb-ı meselleri, hikmetli ve akıcı tekrar yapısı, canlı tasvirleri, bazı sûre başlarında bulunan hurûf-ı mukattasî bazen övücü bazen de yerici anlatım tarzı, ahenk-
li iç mûsikîsi ve benzersiz üslubuyla tarih boyunca, belâgat ilmine muazzam bir malzeme oluşturmuştur. Bu bağlamda Kur'ân-ı Kerîm'in derin manalarının anlaşılabilmesi için belâgat ilmine vakıf olmak gerekmektedir. Kur'ân'ın maksadına uygun bir şekilde anlaşılması, ondaki edebî sanatların vuzûha kavuşması ve günümüz insanının bunları kavrayabilmesi için öncelikle belâgat veya edebiyat ilmi bünyesinde işlenen edebî sanatların ne olduğunun bilinmesi gerekmektedir. Dolayısıyla söz konusu maksada hizmet eden bu mütevazî çalışmada, belâgat ilmi kapsamındaki edebî sanatlar sistematik bir şekilde tasnif edildikten sonra izah edilmiş,

ardından Kur'ân-ı Kerîm ve Çağdaş Türk Edebiyatı eserlerinden örneklerle ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Türk Edebiyatı kapsamında yapılan belâgat çalışmaları-na bakıldığında, edebî sanatların genellikle Dîvan Edebiyatında, Dîvan şiiri üzerinde işlendiğini görürüz. Tanzimat'la birlikte her ne kadar Türk kültür ve edebiyat anlayışı değişip Batı'nın örnek alındığı ve edebî sanatların daha az kullanıldığı daha sade yeni bir edebiyat anlayışı benimsenmişse de dilin özünde var olan edebî sanatlar terk edilmemiştir. İşte biz de bu çalışma kapsamında Çağdaş Türk Edebiyatı eserlerini inceledikten sonra edebî sanatların bu eserlerde de bütün canlılıklarıyla var olduklarını müşâhede ettik ve bu durumu örneklerle göstermeye çalıştık.

Çalışmada, örnekler üzerinde durmaya önem verilmiştir. Çünkü belâgatın örnekler üzerinden daha iyi anlaşılacağı düşünülmektedir. Ayet örnekleri genellikle klasik belâgat kitaplarından alınmıştır. Çağdaş Türk Edebiyatı eserlerindeki örnekler ise mümkün mertebe tarafımızdan tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda Türk Edebiyatı ile ilgili çağımızda yazılmış birçok eser okunup taranmıştır.

Çalışma, giriş, iki bölüm ve sonuçtan oluşmaktadır. Giriş bölümünde belâgatın tanımı, kelâmın ve mütekellimin belâgatı, belâgat ilminin doğuşu ve gelişimi, bu ilmin ortaya çıkışına etki eden faktörler, belâgat ilminin tasnifi, Kur'ân-ı Kerîm'deki edebî sanatlar ve Çağdaş Türk Edebiyatındaki edebî sanatlar hakkında bilgi verilmiştir.

Birinci bölümde, "Beyân açısından örneklerle edebî sanatlar" konusu işlenmiştir. Ele alınan edebî sanat, Kur'ân-ı Kerîm ayetleri ve Çağdaş Türk Edebiyatı eserleri üzerinde mukayeseli ve açıklamalı olarak verilmeye çalışılmıştır.

İkinci bölümde, "Bedî" açısından örneklerle edebî sanatlar" konusu işlenmiştir. Aynı şekilde burada da söz konusu edebî sanat, Kur'ân-ı Kerîm ayetleri ve Çağdaş Türk Edebiyatı eserleri üzerinde mukayeseli ve açıklamalı olarak ortaya konulmuştur.

Sonuç bölümünde çalışmanın genel muhtevâsıyla ilgili kısa bilgiden sonra ulaşılan neticelere yer verilmiştir.

Çalışmada metot itibarıyla ilk dönemden itibaren günümüze kadar yazılan Arap dili ve belâgatıyla ilgili eserler ulaşılabildiği ölçüde gözden geçirilmiştir. Bu minvalde başta Kur’ân-ı Kerîm olmak üzere, muteber tefsirler, Kur’ân ilimleri ile ilgili eserler, Arap dili ve belâgatıyla ilgili eserler ve lügatlerden istifade edilmiştir. Çalışmanın mukayeseli olması hasebiyle de Kur’ân-ı Kerîm veya Çağdaş Türk Edebiyatı eserlerinde, her iki alanda örneği bulunamayan bazı edebî sanatlar çalışmaya alınmamıştır. Ayrıca çok az da olsa Çağdaş Türk Edebiyatı eserlerinde örneğine rastlanılamayan bazı edebî sanatlar için Klasik Türk Edebiyatından (Dîvan Edebiyatı) örnekler verilmiştir.

Son olarak bu çalışmayı okuma zahmetinde bulunup değerli bilgi ve tecrübeleriyle katkıda bulunan Prof. Dr. Yaşar ACAT, Prof. Dr. Abdurrahman ENSARÎ ve Doç. Dr. Emin CENGİZ hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Doç. Dr. Mehmet Bağış
Şırnak - 2025

SONUÇ

Kur'ân-ı Kerîm hem üslûbu hem de içeriği yönüyle akıllara durgunluk veren olağanüstü bir kelâmdır. Sûrelerinin, ayetlerinin ve harflerinin dizilişi, ayet sonlarındaki uyum, ifadelerinin vecîz olması, eşsiz ve derin manalar içermesi onu diğer kitaplardan ve kelâmlardan ayırmakta, mûciz ve mu'ciz bir kitap kılmaktadır.

İslâm âlimleri Kur'ân-ı Kerîm'in maksadının ve derin manalarının anlaşılması için büyük gayretler sarfetmişlerdir. Bu gayretler neticesinde Arap dilinde nüve olarak var olan belagât şekillenmiş ve zamanla bir ilim hâline gelmiştir.

Dünyadaki bütün sanatlar “insan” ortak paydasında birleşir. Dilin hünerli ve belîğ bir şekilde kullanımı da insânî yani insanın yaratılışında olan evrensel bir tavidir. Sözlerle muhatabın etkilenmesi ya da ikna edilmesi istenildiğinde, muhakkak edebî bir dil kullanılması, güzel ve etkileyici konuşulması gerekmektedir. Bu durum, bütün diller ve milletler için geçerlidir. Güzel ve etkileyici konuşmanın merkezinde olan belâgat, dilin yapısında ve özünde var olan melekedir. Dolayısıyla bütün bilim ve sanatlarda olduğu gibi Belâgatte de diller ve kültürler arası etkileşimler, alışverişler vardır. Bu manada Türk Edebiyatı da Arap ve Fars Edebiyatlarından ve özellikle Kur'ân-ı Kerîm'in mükemmel belâgatından etkilenmiştir.

Bütün metinlerde olduğu gibi edebî metinlerde de asılan manadır. Mananın anlaşılabilmesi için de o dildeki üslup ve gramer özelliklerini bilmek ve göz önünde bulundurmaktır gerekir. Zira bir metnin kabı veya elbisesi diyebileceğimiz kelime ve cümlelerin dil bilgisi yönü bilinmeden manalarına vakıf olmak imkânsızdır.

Aslında hem Belâgat ilminin gelişmesi ve sistemli bir ilim olmasında hem de Kur'ân'ın anlaşılması yönünde, âlimler her türlü çabayı sarf edip bu alanda kapsamlı eserler

yazmışlardır. Türk Edebiyatında da Dîvan Edebiyatıyla birlikte belâgate yönelme ve edebî sanatları eserlerde kullanma çabası bariz bir şekilde görülmektedir. Tanzimat’tan sonraki -Çağdaş Türk Edebiyatı diye adlandırılabilen- dönemde ise bu anlayış her ne kadar değişmiş, sanatlı söyleyiş azalmışsa da varlığını korumuştur.

Sonuç olarak “*Ayetlerden ve Çağdaş Türk Edebiyatından Örneklerle Edebî Sanatlar*” adlı bu çalışmada Kur’ân’ın edebî açıdan anlaşılmasına bir nebze katkı sağlandığı ve ele alınan ayet örneklerinde yer alan mesajların daha net olarak anlaşıldığı görülmüştür. Bununla birlikte Çağdaş Türk Edebiyatındaki eserlerde de edebî sanatların kullanıldığı müşâhade edilmiş ve karşılaştırmalı örneklerle işlenen bu edebî sanatlar, açık seçik bir şekilde ortaya konulmuştur. Ayrıca bazı edebî sanatların Kur’ân-ı Kerîm’den Çağdaş Türk Edebiyatına yansımaları görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Acat, Yaşar. *Kur'an'ın Gramer Yapısına Oryantalist Yaklaşımlar*. ed. Mehmet Bağış. Ankara: Gece Kitaplığı, 2019.
- Acat, Yaşar. *Siddîk Hasan Han – Eserleri Bağlamında Arap Dili ve Edebiyatındaki Yeri* (Ankara: İlahiyat Yayınları, 2024.
- Ahmet Cevdet Paşa. *Belâgat-ı Osmâniyye*. haz. Turgut Karabey; Mehmet Atalay. Ankara: Akçağ Yayınları, 2000.
- Akbaş, Y. Fatih. *Arapça Belâgat*. İstanbul, Cantaş Yayınları, 2. Basım, 2020.
- Akyurt, Ali. *Bir Hilâl Uğruna / Çanakkale Şehitleri Şiiri ve Açıklaması*. İstanbul: Yarımada Yayınları, 2007.
- Alptekin, Ali Berat. *Aşık Veysel*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, 2009.
- Antâkî, Mahmûd. *Metnü'l-'Alâka*, şerh: *Zübdetü'l-Beyân*. İstanbul: Kırkambar Matbaası, 1877.
- Beyatlı, Yahya Kemal. *Yahya Kemal Bütün Şiirleri*. İstanbul: İstanbul Fetih Cemiyeti Yayınları, 2009.
- Beydâvî, Ebû Saîd Nâsiruddîn Abdullâh b. Ömer. *Envâru't-tenzîl ve esrâru't-te'vîl*. thk. Muhammed Abdurrahmân el-Mar'aşlı. 5 Cilt. Beyrut: Dâru İhyâi't-Türâsi'l-'Arabî, 1418/1997.
- Bilgegil, M. Kaya. *Edebiyat Bilgi ve Teorileri (Belâgat)*. İstanbul: Enderun Kitabevi 1989.
- Bolelli, Nusrettin. *Belâgat, Beyân-Meânî-Bedî' İlimleri*. İstanbul: İFAV Yayınları, 5. Basım, 2009.
- Boyalık, Mehmet Taha. "Kur'ân (İ'câzı ve Üslûbu)". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 26/393-398. Ankara: TDV Yayınları, 2002.
- Cârim, Ali; Emîn, Mustafa. *el-Belâgatü'l-Vâzihâ*. Beyrut: Daru'l Fikr, tsz.

- Cengiz, Emin, "Endülüs Tefsir Geleneğinde Belağat İlminin Yeri". *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi (ASEAD)* 8/2 (2021), 279-289.
- Cengiz, Emin. *Teradüf ve Furuk İlmi Bağlamında Kur'an'ın Anlam İnceliklerini Keşfetmek*. ed. Ahmet Gül. Ankara: İlahiyat Yayınları, 2022.
- Coşkun, Menderes. *Sözün Büyüsü Edebî Sanatlar*. İstanbul: Dergâh Yayınları, 2010.
- Cürcânî, Abdülkâhir. *Esrârü'l-Belâğa*. Beyrut: Mektebetü'l-'Asriyye, 2005.
- Çögenli, M. Sadi; Şafak, Yakup; Toparlı, Recep. *Arapça Farsça ve Türkçe Örnekleriyle Edebî Sanatlar (Bedî')*. Erzurum: by. 1991.
- Demirci, Muhsin. *Tefsir Usûlü*. İstanbul: MİFAV Yayınları, 13. Basım, 2011.
- Dîvan Edebiyatı Bercesteleri-ihl Sözlük*. (tsz.). Erişim Tarihi: 28. Temmuz. 2012. <http://www.ihlsozluk.com>.
- Edebiyat ve Türkçe Öğretmeni-Kinaye*. (tsz.). Erişim Tarihi: 28. Temmuz. 2012. <http://www.edebiyatogretmeni.gen.tr>.
- Elmalılı, M. Hamdi Yazır. *Hak Dîni Kur'ân Dili*. 9 Cilt. Ankara: Akçağ Yayınları, tsz.
- Ercilasun, Bilge. *Ziya Paşa*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2007.
- Eren, Cüneyt; Özcan, Hâilil. *Kur'ân-ı Kerîm'de Edebi Sanatlar*. Erzurum: Aktif Yayınları, 2003.
- Ersoy, Mehmet Akif, *Safahat*. Ankara: İtalik Yayınları, 2. Basım, 2011.
- Gariboğlu, Kemal. *Edebiyat Bilgileri Batıda ve Bizde Edebi Akımlar*. İstanbul: Serhat Yayınları, 1984.
- Gölpınarlı, Abdülbâki. *Fuzûlî Divânı*. İstanbul: İnkılap Kitabevi, 2000.
- Hacımüftüoğlu, Nasrullah; Çelebi, Rebiha. *Teshîlü'l-Belâğa*. İzmir: Anadolu Matbaası, 1997.
- İbn Manzûr, Cemâlüddîn Ebü'l-Fazl Muhammed b. Mükerrrem. *Lisânü'l-Arab*. 15 Cilt. Beyrut: Dâru Sâdır, 1414/1993.

- İbrahim Mustafa vd. *Mu'cemu'l-Vesît*. Beyrut: Dâru'l-Fıkr, 1998.
- Kabaklı, Ahmet. *Türk Edebiyatı I-III*. İstanbul: Türk Edebiyatı Yayınları, 1978.
- Kanık, Orhan Veli. *Bütün Şiirleri*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2012.
- Karay, Refik Hâlid. *Memleket Hikâyeleri*. İstanbul: İnkılap Kitabevi, tsz.
- Kazvînî, Hatîb. *el-Îzâh fî 'Ulûmi'l-Belâğa*. Beyrut: Dâru İh-yâi'l-'Ulûm, 1998.
- Kazvînî, Hatîb. *Telhîs ve Tercümesi*. haz. Nevzat H. Yanık; Mustafa Kılıçlı; M. Sadi Çögenli. İstanbul: Huzur Yayınları, tsz.
- Kılıç, Hulusi. "Belâgat". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 5/380-383. İstanbul: TDV Yayınları, 1992.
- Kısakürek, Necip Fazıl. *Çile*. İstanbul: Büyük Doğu Yayınları, 39. Basım, 1999.
- Kocakaplan, İsa. *İstiklâl Marşımız ve Mehmet Âkif Ersoy*. İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 2008.
- Komisyon, *Edebiyat Ansiklopedisi*. Milliyet Gazetesi Tesisleri, 1991.
- Komisyon. *İman ve İbadetler /İlmihâl*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2006.
- Korkmaz, Ramazan (haz./ed.). *Yeni Türk Edebiyatı 1839-2000-El Kitabı*. Ankara: Grafiker Yayınları 2005.
- Kuntay, Mithat Cemal. *Ölümünün 50. Yılında Mehmet Akif*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1986.
- Külekçi, Numan. *Açıklamalar ve Örneklerle Edebî Sanatlar*. Ankara: Akçağ Yayınları, 1995.
- Merâğî, Ahmed b. Mustafa. *Ulumu'l-Belâğa (Beyân, Meânî, Bedî')*. Beyrut: Matbaatu'l-'Asriyye, Beyrut 1434/2013.
- Meriç, Cemil. *Bu Ülke*, İstanbul: İletişim Yayınları, 35. Basım, 2010.
- Necip Fazıl Kısakürekten *Hazır Cevaplar*, (tsz.), Erişim Tarihi: 27. Temmuz. 2012, <http://www.İslâmiforum.İnfo>.

- Necip Fazıldan Hazır Cevaplar.* (tsz.). Erişim Tarihi: 28. Temmuz. 2012, <http://siirselblog.blogcu.com>.
- Önal, Mehmet. "İstiklâl Marşı". *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*. Sayı: 121 (Mart, 2010).
- Râzî, Fahreddîn. *Nihâyetü'l-'Îcâz*. Dâru'l-'İlm lil-Melâyîn, Beyrut: b.y. 1985.
- Râzî, Muhammed b. ebî Bekr b. Abdülkâdir, *Muhtârû's-Sihah*. Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 4. Basım, 2010.
- Sâbûnî, Muhammed Ali. *İbdâu'l-Beyânî*. Beyrut: Mektebetü'l-'Asriyye. 2009.
- Sâbûnî, Muhammed Ali. *Safvetü't-Tefâsîr*. 3 Cilt. Beyrut: Mektebetü'l-'Asriyye. 2010.
- Saîdî, Abdülmüte'âl. *Buğyetü'l-Îzâh li Telhîsî'l Miftâh*. Kâhire: Mektebetü'l Âdâb, 1999/2000.
- Saraç, M. A. Yekta. *Klasik Edebiyat Bilgisi*. İstanbul: Gökkuşbey Yayınları, 7. Basım, 2010.
- Sekkâkî, Ebû Ya'kûb Yûsuf. *Miftâhu'l-'Ulûm*. Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-'İlmiyye, 2000.
- Suyûtî, Celâlüddîn Abdurrahmân. *el-İtkân fî Ulûmi'l-Kur'ân*. 3 Cilt. thk. Ahmed b. Alî. Kâhire: Dâru'l-Hadîs, 2006/1427.
- Suyûtî, Celâleddîn; Mahallî, Celâleddîn, *Tefsîru'l-Celâleyn*. Beyrut: Dâru'l-Kitâbi'l-'Arabî, 1971.
- Tâhir-ül Mevlevî, *Edebiyat Lügati*. İstanbul: Enderun Kitabevi. 1994.
- Tarancı, Cahit Sıtkı. *Otuz Beş Yaş*. İstanbul: Can Yayınları, tsz.
- Tevfik Fikret. *Rûbâb-ı Şikeste*. Erzurum: Salkımsöğüt Yayınları, 2009.
- Uysal, R. Selçuk. *Belâgat ve Edebî Sanatlar Lügati*. İstanbul: Doğu Kitabevi 2010.
- Zemahşerî, Ebu'l-Kâsım Mahmûd, b. Amr b. Ahmed Cârullah. *Esâsü'l-Belâğâ*. Beyrut: Dâru'n-Nefâis, 1992.

